

1256

ΜΑΛΕΑΣ

(1879 - 1928)

19 Σεπ. - 31 Οκτ. 1984

ΜΟΥΣΕΙΟ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΤΡ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ
ΒΑΡΕΙΑ - ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Συνεχίζοντας τις ετήσιες εκθέσεις ζωγραφικής, το Μουσείο Τεριάντ παρουσιάζει φέτος στο κοινό τον Κ. Μαλέα (1879 - 1928).

Μετά την περυσινή παρουσίαση του Ιακωβίδη (1853 - 1932) η επιλογή του Μαλέα είναι σκόπιμη.

Ο Ιακωβίδης αντιπροσωπεύει την ακαδημαϊκή σχολή του Μονάχου, ενώ ο σύγχρονός του αλλά νεώτερος κατά μία γενιά Μαλέας είναι από τους πρωτεργάτες Έλληνες ζωγράφους που αντέδρασαν και αμφισβήτησαν τον ακαδημαϊσμό της προηγούμενης γενιάς.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, από συνήθεια και σχεδόν παράδοση θα λέγαμε, οι τότε ταλαντούχοι Έλληνες ζωγράφοι πήγαιναν στο Μόναχο για τις σπουδές τους και την ευρύτερη μόρφωσή τους στις εικαστικές τέχνες (Λύτρας, Γκύζης, Ιακωβίδης κ.α.). Παρόλο που ο καθένας απ' αυτούς είχε την ιδιαιτερότητά του και, όπως φαίνεται από το έργο του καθενός, προσέφερε αναμφισβήτητα προσωπικά και αξιόλογα έργα, είχαν όλοι έναν κοινό παρανομαστή: την απεικονιστικότητα, το «νατουραλισμό». Για όλους, το ύστατο κριτήριο του έργου ήταν το κατά πόσο αυτό είναι πιστό στη φωτογραφική πραγματικότητα του κόσμου.

Φυσικό ήταν να έχουν για πρότυπο τους δασκάλους τους, δηλαδή το Γερμανικό ακαδημαϊσμό του 19ου αιώνα, αποκλείοντας κάθε επίδραση από τα διάφορα πρωτοποριακά κινήματα, που από τα μέσα του 19ου αιώνα άρχισαν να εμφανίζονται στην Ευρώπη και κυρίως στο Παρίσι, και να αντιδρούν, αμφισβητώντας αυτόν ακριβώς τον ακαδημαϊσμό και το εν γένει κατεστημένο. Μόνο ο ιμπρεσιονισμός είχε κάποια απήχηση στο έργο των ζωγράφων αυτών της σχολής του Μονάχου, και τούτο με αρκετή χρονολογική καθυστέρηση.

Το κίνημα του ιμπρεσιονισμού γεννιέται γύρω στα 1860 - 70 και είναι το πρώτο κίνημα που όχι μόνο αντέδρασε στην ακαδημαϊκή προσέγγιση της ζωγραφικής, αλλά και απελευθέρωσε σειρά διαδοχικών αντιδράσεων και «απελευθερώσεων» μέχρι που πολύ σύντομα και αυτός τούτος ο ιμπρεσιονισμός αντιμετωπίζεται σαν ανεπαρκής από την πρωτοπορεία και κινήματα, όπως ο εξπρεσιονισμός και ο κυβισμός, γεννιούνται σαν αντίδραση σ' αυτόν.

Η περίπτωση CEZANNE είναι το κατ' εξοχή παράδειγμα του ζωγράφου που κατ' αρχή «στρατεύεται» στο κίνημα του ιμπρεσιονισμού και στην συνέχεια της δουλειάς του και των εμβραθύνσεών του στην ζωγραφική, αντιδρά σε τέτοιο βαθμό ενάντια του ιμπρεσιονισμού που οι φίλοι του και αρ-

χικοί συνοδοιπόροι του ψυχράνθηκαν μαζί του, δεν τον κατάλαβαν και τον θεώρησαν μερικοί απ' αυτούς σαν αποτυχημένο ζωγράφο όταν ακριβώς αυτός έβαζε το «θεμέλιο λίθο» θα λέγαμε (με τον κυδισμό) του οικοδομήματος της «Μοντέρνας Τέχνης».

Στην Ελλάδα, σχετικά καθυστερημένα, αλλά αρκετά έντονα, παρατηρείται, γύρω στα 1890, ένας αναπροσανατολισμός από το Μόναχο στο Παρίσι.

Ο Μαλέας είναι από τους πρώτους Έλληνες ζωγράφους που αντιλαμβάνεται ότι τα προβλήματα της ζωγραφικής δεν είναι η δουλική φωτογραφική απεικόνιση του κόσμου, αλλά είναι προβλήματα φωτός, χρώματος, μορφής και έκφρασης.

Στα επτά χρόνια που έμεινε στο Παρίσι όχι μόνο σπούδασε στο εργαστήριο του HENRI MARTIN και στην ECOLE DES ARTS DECORATIVES αλλά, όπως φαίνεται και από τα έργα του, είδε και εντυπωσιάστηκε από έργα ζωγραφικής των τότε νέων ζωγράφων της μετεμπρεσιονιστικής πρωτοπορίας. Έτσι απόχτησε τις δάσεις εκείνες επάνω στις οποίες στηρίχτηκε μελλοντικά και οι αξίες που τότε ανεκάλυψε, μαζί με τη βασική του εκπαίδευση στην αρχιτεκτονική, μεταβλήθηκαν με τα χρόνια και την δουλειά σε παραγωγικούς πυρήνες πρώτης γραμμής.

Μαζί με τον Παρθένη ο Μαλέας προετοίμασε, θα λέγαμε, τη γενιά των Ελλήνων ζωγράφων του '30.

M. K.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

1879	Γεννήθηκε στην Κων/πολη όπου και σπούδασε αρχιτεκτονική.
1901	Φεύγει για το Παρίσι.
1908	Επιστρέφει στην Κων/πολη και στη συνέχεια περιηγείται και δουλεύει στην Ανατολή, Αίγυπτο, Συρία, Λίβανο ως το 1910.
1913	Μετά το γάμο του με τη Σμυρναία Ελένη Τζορμπατζή εγκαταστάθηκε οριστικά στην Ελλάδα.
1914 - 1918	Αρχιτέκτονας του Δήμου Θεσσαλονίκης.
1918	Αναλαμβάνει τη Διεύθυνση του Μουσείου Χειροτεχνημάτων.
1921 - 1923	Δεύτερο ταξίδι στην Ανατολή και κυρίως στην Αίγυπτο.
1928	Πέθανε στην Αθήνα στις 4 Απριλίου.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΜΑΛΕΑ

1.	Αράπης	0,50 X 0,47 μ.
2.	Άγιοι Απόστολοι Θεσσαλονίκης	0,60 X 0,48 μ.
3.	Αττική	0,35 X 0,53 μ.
4.	Τοπίο Πεντέλης	0,47 X 0,57 μ.
5.	Παραθαλάσσιο τοπίο	0,325 X 0,525 μ.
6.	Μονεμβασία	0,51 X 0,58 μ.
7.	Θέρμος	0,415 X 0,47 μ.
8.	Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου	0,29 X 0,49 μ.
9.	Τοπίο με πηγή	0,285 X 0,29 μ.
10.	Ασσοάν	0,31 X 0,41 μ.
11.	Τοπίο από την Ολυμπία	0,41 X 0,46 μ.
12.	Λιγυπτιακό τοπίο	0,45 X 0,54 μ.
13.	Μαγκανοπήγαδο	0,44 X 0,46 μ.
14.	Νείλος	0,31 X 0,52 μ.
15.	Τοπίο κοντά στο Θίγαρι	0,47 X 0,515 μ.
16.	Δελφοί	0,61 X 0,77 μ.
17.	Λαύριο	0,51 X 0,90 μ.
18.	Μέθανα	0,46 X 0,75 μ.
19.	Παντάνασσα Νάξου	0,53 X 0,69 μ.
20.	Καμένη Σαντορίνη	0,50 X 0,56 μ.
21.	Μετά τη βροχή (Κόλπος Γέρας)	0,40 X 0,28 μ.